

De teunisbloem als voeder voor vogels

Guy Van Peteghem

Afkomst

De teunisbloem (*Oenothera biennis*) is afkomstig uit Noord-Amerika. In onze streken is de plant verwilderd door het gebruik in vogelzaden en als akkerbouwplant in o.a. Zeeuws –Vlaanderen. Af en toe zien we daar een veld met kleine teunisbloemen als teelt voor de zaden. De zaden worden geperst tot een olie, teuniszadolie (bevat veel gamma-linoleenzuur) met een goede werking tegen reuma,acne ... en een heel gamma kwalen bij mensen.

Voedselplant

De felgele bloemen komen pas open in de valavond. Het opengaan gebeurt vrij snel: op enkele minuten staan ze open. Het is dan ook een voedselplant voor nachtvinders (waaronder het avondrood) Het avondrood is een nachtvinder uit de familie van de Pijlstaarten (sommige halen een snelheid van 100km/u) De vlinder legt in warme zomers zijn eieren af op de teunisplanten of wilgenroosjes . De rupsen (noemt men olifantsrupsen) doen zich dan tegoed aan de bladeren en verpoppen in het strooisel op de grond. Teunisbloemen hebben ook wel eens last van het elzenhaantje. Dit metaalbauwachtig kevertje legt zijn eitjes op de plant, de larven eten de bladeren op. De keverlarven bedekken zich met hun uitwerpselen zodat ze minder zichtbaar zijn.

De bloemen

Deze verschijnen vanaf juni op de planten. De bloemen van de teunisbloem hebben een lange basis. Hierin bevindt zich de nectar die alleen nachtvinders eruit kunnen halen d.m.v. hun roltong. Het stuifmeel is lichtgeel en draderig. Het is voor bijen moeilijk om dit goedje te verzamelen, wegens de lange slierten stuifmeel.

Soorten

Er bestaan vele soorten (meer dan 100) teunisbloemen. In onze streken zijn er 3 vormen in de natuur: de kleine, de middelste en de grote teunisbloem. Er bestaat ook een kruipende vaste plant. Het verschil tussen de drie soorten is gemakkelijk waar te nemen, hoewel er soms tussenvormen ontstaan. De kleine teunisbloem gedraagt zich hoofdzakelijk als éénjarige plant. Toch zien we dat bij een zachte winter de overgebleven plantbasis opnieuw uitloopt. De middelste teunisbloem heeft iets grotere bloemen dan de kleinbloemige. De bladeren, die langwerpig zijn, vertonen een rood aangelopen hoofdnerf. Deze plant gedraagt zich hoofdzakelijk als 2-jarige plant. Dit zien we vooral aan de bladrozetten die zich voor de winter op de grond vormen. De planten worden tussen 60cm en 2m groot afhankelijk van het seizoen en de standplaats. Teunisbloemen houden van een zandige, droge grond. Er groeit zelfs een soort in de duinen . Dit kan allemaal dankzij de penwortel die diep in de grond kan doordringen. Op een zware grond hebben ze het moeilijk. Het seizoen van 2020 was excellent voor teunisbloemen, je ziet zag overal staan dat jaar.

De grote teunisbloem heeft duidelijk grotere felgele bloemen. Ook de zaden zijn groter. Het is ook een tweejarige plant.

De laatste jaren zien we dat de teunisplanten meer en meer wordt aangetast door de valse meeldauw. Dit geeft bladeren die geelgevekt zijn. De schimmel komt de bladeren binnen via de

huidmondjes aan de onderkant van het blad. Hier groeit dan een grijs schimmelpluis. De planten blijven achter in groei en vormen minder zaden. Vooral de kleine teunisbloem heeft er last van. De middelste teunisbloem is beter bestand tegen deze schimmelziekte hoewel in een seizoen zoals 2021 er ook vele zieke planten waren van de middelste teunisbloem.

De teelt van teunisbloemen

Zoals eerder gezegd houden teunisbloemen eerder van een zandige bodem. Dit komt omdat de planten een lange penwortels vormen, also is het makkelijker om aan water te komen.

Teunisbloemen gedragen zich tweejarig als ze ontkiemen in de nazomer of later. Ze vormen dan een bladrozet op de grond. Na de winter komt hieruit dan een bloemsteel.

Ontkiemen de zaden in het voorjaar, dan gedraagt de plant zich eerder eenjarig. De ontkiemingsduur is zeer lang omdat de zaden oliehoudend zijn. Het kan soms tot een jaar duren eer de zaden kiemen. Eenmaal de planten gebloeid hebben en zaad gevormd, verschijnen ze spontaan en hoef je ze niet meer te zaaien.

Voedsel voor vogels

Distelvinken, barmsijzen, sijzen, fraters, cini's... zijn verzot op de zaden van de kleine en middelste teunisbloem. Het is gezond voor de vogels en ze zullen zeker niet vervetten van teuniszaden. Ook goudvinken lusten verse takken van teunisbloemen. De zaaddozen krijgen ze wel niet altijd volledig open met hun dik bekje. De zaden van de grote teunisbloem worden minder graag gegeten.

Teunisbloemplanten kunnen heel goed gedroogd worden en als wintervoer aan de vogels worden verstrekt. Heel de plant is eetbaar voor vogels. Het is een lust voor het oog hoe putters erin slagen om de zaaddozen open te werken en de laatste zaadjes eruit te halen. De vogels amuseren zich gedurende de dag en dat is belangrijk bij putters.

De planten worden best eind augustus gerooid en rechtopstaand gedroogd. De gedroogde planten kunnen in zijn geheel aangeboden worden aan de vogels. Deze slapen ook graag in deze gedroogde stengels. Het oogsttijdstip is wel belangrijk. De zaaddozen moeten nog groen zijn anders gaan ze open tijdens het drogen en vallen de zaadjes eruit.

Avonrood

Olifantsrup

Grote teunisbloem

Kleine teunisbloem

